

KULTURÁLIS TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ EURÓPA KÉZIKÖNYV:

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Kulturális Társadalmi Innováció Kézikönyv: Vezetői összefoglaló
Cultural Social Innovation Europe - Erasmus+ Stratégiai Partnerség
1. magyar nyelvű kiadás | 2022 augusztus

Szellemi tulajdonjogok
Copyright © 2022, Cultural Social Innovation Europe - Erasmus+ Stratégiai Partnerség
honlap: <https://www.csi-project.eu>

Licenc:
Eltérő rendelkezés hiányában az összefoglaló tartalma a következő feltételek szerint kerül közzétételre:
Creative Commons Attribution - ShareAlike 4.0 license.

A licenc használatának összefoglalóját a weboldalon olvashatja:
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Nyilatkozat:
Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

BEVEZETÉS

Jelen Kulturális Társadalmi Innováció Kézikönyv az "CSI EU: Cultural Social Innovation Europe" (<https://www.csi-project.eu/>) Erasmus+ projekt keretében készült Dániából, Görögországból, Magyarországból, Olaszországból és Nagy-Britanniából származó esettanulmányok feltérképezésével, azzal a céllal, hogy:

- növelje a kulturális társadalmi innováció (cultural social innovation, CSI) ismertségét, és elősegítse annak bevezetését a felnőttoktatásba és közoktatásba, valamint
- inspirálja a kultúra alapú társadalmi innovációs folyamatban nélkülözhetetlen kreativitási készségek fejlesztését digitális eszközök segítségével.

A projekt a Kulturális Társadalmi Innováció (Cultural Social Innovation, CSI) kifejezés azonosítására és népszerűsítésére összpontosít, mint olyan eszköz, mely a COVID-19 által okozott negatív hatások leküzdésére szolgál, valamint a világjárvány idején előtérbe került sebezhetőséget csökkenti. Ezen túl a CSI EU projekt fő célja a kulturális társadalmi innováció bevezetése a fiatalok és felnőttek oktatásába. Olyan transzverzális, digitális és foglalkoztathatósági készségeik fejlesztésével, melyek elősegítik magabiztos kulturális társadalmi innovátorokká válásukat, és hatékony (digitális) megoldások elsajátítását a COVID-19 világjárvány jelentette kihívások tekintetében.

E cél elérése és jelen útmutató elkészítése érdekében hasznosnak és szükségesnek tartottuk:

- a kulturális társadalmi innováció definiálása, és az azt elősegítő uniós és nemzeti szakpolitikák feltárását;
- a kulturális társadalmi innováció példaértékű projektjeinek és kezdeményezéseinek feltérképezését;
- a kultúra alapú társadalmi innovációs folyamatokban szükséges készségek azonosítását.

Ez a Kézikönyv nekik készült:

- kevesebb készséggel rendelkező felnőtteknek és fiataloknak, különösen azon veszélyeztetett csoportok, kulcskompetenciáik megerősítésére és az őket körülvevő társadalommal való együttműködésük növelésére;
- felnőttoktatásban és fiatalok képzésével foglalkozó szakembereknek, hogy megértsék a kulturális társadalmi innovációk szerepét, és különféle innovatív pedagógiai módszereken keresztül növeljék saját oktatói kapacitásukat; és
- kulturális és kreatív területen működő szervezeteknek, hogy új utakat találjanak más szektorokkal és a helyi közösséggel való együttműködésre, hogy a jelen bizonytalan gazdasági helyzetben ellenállóbbá válhassanak, ezzel biztosítva Európa szerte a kulturális és művészeti ágazat fenntartható fejlődését.

Hasznosnak és szükségesnek tartottunk egy összehasonlító kutatás lefolytatását különböző kutatási módszerek kombinálásával annak érdekében, hogy a projekt konzorcium 6 országából (Olaszország, Dánia, Magyarország, Görögország, Írország, Egyesült Királyság) származó hiteles információk összegyűjtése után azokat összevethessük.

MÓDSZERTAN

Minden partner nemzeti szintű kutatást végzett a kulturális társadalmi innováció koncepcióját és elősegítését célzó szakpolitikákkal kapcsolatban. Ez a 2021 szeptembere és novembere között zajló irodalomkutatás a következőkre összpontosított: (a) a vonatkozó definíciók, támogató irányelvek, meglévő jogszabályok és adózási kérdések; és (b) a témával kapcsolatos folyamatban lévő mozgalmak és kezdeményezések vizsgálata (lásd a 4.1. fejezetet).

Emellett 2021 szeptemberétől decemberéig 16 mélyinterjút készítettünk országos szinten aktív szervezetek és nem formális kezdeményezések képviselőivel, mely interjúkon keresztül vizsgáltuk és elemeztük az ötleteket és kreatív elképzeléseket, a fenntarthatóságra irányuló terveket és az innovatív elemeket, valamint személyes véleményeket és tapasztalatokat gyűjtöttünk a kulturális társadalmi innováció témakörében (lásd 4.2. fejezet).

Végül, de nem utolsósorban 2021 novembere és 2022 januárja között online felmérést végeztünk Google Form segítségével, hogy feltárjuk, milyen készségek szükségesek ahhoz, hogy a fiatalok kulturális társadalmi megújítókká váljanak. Ez az online felmérés 3 kulcskompetencia-keretrendszeren alapult, amelyeket az Európai Bizottság dolgozott ki, és azonosítja azokat az alapvető kompetenciákat, amelyekre napjainkban szükség van az uniós polgárok szakmailag és a magánéletben: (a) az EntreComp (<https://ec.europa.eu/jrc/en/entrecomp>), amely 15 kompetenciát tartalmaz 3 kulcsfontosságú területen, amelyek leírják, mit jelent vállalkozói lét; b) a DigComp (<https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>), amely 21 olyan kompetenciát foglal magában, amelyek a digitális technológiák különféle célokra történő magabiztos és biztonságos használatához szükségesek; és (c) a LifeComp (<https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>), amely a személyes fejlődéshez, a társadalmi befogadáshoz, az aktív állampolgársághoz és a foglalkoztatáshoz szükséges 9 készség alapkészletét tartalmazza (lásd az 5. fejezetet).

Az összegyűjtött információk összehasonlító elemzése és bemutatása lehetőséget kínál a partnerség 6 nemzete közötti hasonlóságok és különbségek nyomon követésére, valamint konkrét esettanulmányok egyedi jellemzőinek kiemelésére. Ezenkívül segíthet megérteni a különböző folyamatokat és eredményeket, valamint ezek hatását és fontosságát a mai kultúra alapú társadalmi innovációs kezdeményezésekben.

EREDMÉNYEK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

Az egyes országok nemzeti szinten meglévő **Kulturális Társadalmi Innováció definíciójának vizsgálata** adta meg a szakirodalmi és szakpolitikai kutatás alapkövét. Minden vizsgált országban közös volt: a három aspektust egyaránt magába foglaló meghatározás nem létezik. A társadalmi innováció fogalma azonban minden országban vizsgálendő kérdésként jelent meg. Az eredmények azt mutatták, hogy az országok többségében nincsen egységesen elfogadott definíció, míg mások meg tudták adni a pontos definíciót. Pontosabban, Dániában, Görögországban, Magyarországon és Írországon nem létezik nemzeti

szintű hivatalos meghatározás, míg Olaszország és az Egyesült Királyság esetében rendelkezésre áll széles körben elfogadott definíció.

A kulturális társadalmi innovációt (közvetlenül vagy közvetetten) támogató szakpolitikákat illetően a kulcsfontosságú eredmény az, hogy a társadalmi innovációt a különböző országok kulturális sajátosságai alapján különbözőképpen értelmezik. Annak ellenére, hogy a konzorcium valamennyi országának be kellett mutatnia néhány, a vizsgált témánk szempontjából releváns irányelvet, ezeknek a szakpolitikáknak a tartalma és fókusza mégis eltérő volt. Görögország főként a kulturális örökség digitális átalakításához kapcsolódó kulturális társadalmi innovációval kapcsolatos szakpolitikákat adaptált. Dánia napjainkban aktívan részt vesz a társadalmi innovációt érintő szakpolitikák kidolgozásában, különös tekintettel a társadalom kiszolgáltatott és marginalizált csoportjainak érdekében. Magyarország 2020-ban új szakpolitikai intézkedéseket fogadott el, melyek célja, hogy javaslatot tegyen a társadalmi innováció meghatározására és jogszabályi kereteinek megalkotására. Írország számára fontos az európai kulturális örökség közös megértésének kialakítása, ezért politikái ebbe az irányba haladnak. Konkrétan, az ír politikák a vidéki közösségek újjáélesztését, a társadalmi kihívások intelligens megoldásainak közösségi beszerzését és a globális béketeremtést célzó innovatív javaslatok előterjesztésére összpontosítanak. Ezzel szemben a társadalmi innovációra vonatkozó olasz politika különösen a közigazgatás kapacitásának fejlesztésére összpontosít az elérhető eredmények alapján.

A napjainkban zajló mozgalmak megléte segít értelmezni az innovációt, mint a mozgalom olyan kifejezőjét, mely egy sokkal nyitottabb, társadalmilag elfogadóbb kultúrát hoz létre. Érdekes megjegyezni, hogy a vizsgálatunkba bevont országok közül csak néhány esetben találtunk számottevő, megosztani érdemes esetet illetve ezen mozgalmak is nagyon különbözőek tartalmúak és társadalmi beágyazottságuk tekintetében.

Végül, a terepkutatás eredményeinek bemutatását és elemzését a 4.2. fejezet országokként sorolja fel: a legjobb gyakorlatokat, kiemelve a kezdeményezések innovatív vonatkozásai. Az egyes esettanulmányok végén megkíséreljük azok összegzését és összekapcsolását a vizsgált kulturális társadalmi innováció témájával. Pontosabban:

- **Brit kontextus:** a hangsúlyt a **közösségfejlesztés fontosságára helyezték olyan kulturális szempontokon keresztül, amelyek lehetővé teszik a társadalmi változásokat.** A legfontosabb kiemelt jellemzők az egyesült királyságbeli jó gyakorlatainknál: az adott területen élő összes közösséget megcélazzák, az egyes kultúrák ösztönzése a jobb boldogulás felé, a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése, biztonságos kreatív terek létrehozása a helyi közösségek számára, a helyi közösségeken belüli tudatosság támogatása a társadalmi változások előidézéséért.
- **Olasz kontextus:** az olaszországi esettanulmányok alapján általános megállapítható, **hogy a társadalmi innováció és a kultúra között szoros a kapcsolat.** Figyelemre méltó, hogy a társadalmi innováció összekapcsolódik a közösség azon erejével, hogy új kulturális elemeket hozzon létre, és erősítse társadalmi vonatkozásait a fiatalok kiszolgáltatott vagy marginalizált csoportjai megsegítésére. Egy másik fontos tény, hogy a kulturális társadalmi innováció összekapcsolódik (a) kultúra és művészetek (például színház, zene, költészet stb.), (b) kulturális örökség (különösen a szellemi örökség, például kézművesség, hagyományok és rituálék) fogalmaival és (c) a kulturális önkéntességgel, mint a részvételen alapuló és alulról felfelé építkező kezdeményezés.
- **Magyar kontextus:** **a társadalmi innováció új vagy újszerű válaszokat ad egy közösség problémáira, azzal a céllal, hogy növelje a közösség jólétét.** Ugyanakkor a kulturális társadalmi innováció elsősorban a **turizmusban**

érvényesül, bevonja a helyi közösségeket, hátrányos helyzetű csoportokat, támogatja a fair trade-t és a fenntarthatóságot, hangsúlyt fektet **a közös kulturális örökségek védelmére, valamint a helyi értékek megőrzésére**. Hangsúlyosak a szükséges erőforrások, amelyek a következők: **önkéntesek** a társadalomban, **elkötelezett vezetői csapat vállalkozói képességekkel**, forrásszerzési stratégiák és **együttműködés** más civil szervezetekkel, **nyitottság az atipikus pénzügyi források felé** (pl. kapcsolódó szolgáltatások, kiegészítő tevékenységek). **Magyarországon stratégiaileg fontos a társadalmilag felelős, demokratikus, önfenntartó társadalmi vállalkozás megléte.**

- **Dán** kontextus: a **társadalmi innováció** olyan **új megoldások** tervezését és megvalósítását jelenti, amelyek folyamat-, termék- vagy szervezeti változást jelentenek, és amelyek végső soron **az egyének és közösségek jólétének és jólétének javítását** célozzák. A kulturális társadalmi innováció ezért úgy is kifejezhető, **hogy kulturális módszereket és kulturális szervezeteket használnak a társadalmi innováció ösztönzésére**. A CSI:EU projekt által kínált **digitális aspektus** is központi szerepet játszhat a kulturális társadalmi innováció 21. századi kontextusában való megvitatásában.
- **Görög** kontextus: Görögország jó gyakorlatai közül két non-profit szervezetet és egy társadalmi vállalkozást választottak ki. Mindegyik más-más társadalmi és/vagy kulturális innovatív elemre fókuszál, de a két legfontosabb jellemző **a digitális átalakulás és a szervezetek által követett fenntarthatósági modell**.
- **Ír** kontextus: a kulturális örökség, a társadalmi szükségletek és a közösségfejlesztés összefonódik: középpontjában a kulturális társadalmi innováció témájának feltárása áll. Kulturális: a helyi lakosság **kreatív és/vagy szociokulturális tevékenységbe** való bevonása által; társadalmi, hiszen munkájuk előmozdítja a **közösségfejlesztést**; az innováció pedig egy-egy kezdeményezés működési módjában mutatkozik meg, mint például más **helyi vállalkozások újjáélesztése**, a különböző művészeti formák alkalmazása a helyi közösség megerősítése érdekében, hátrányos helyzetű társadalmi csoportoknak nyújtott **szolgáltatások az önfejlesztés** érdekében, ami végső soron a kedvezményezettek közösségen belüli helyzetének erősítéséhez vezethet.

(User testing Link and small description of it's purpose to be inserted here)